

NORGES HØYESTERETT

Den 29. juni 2011 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Stabel, Bårdsen og Møse i

HR-2011-01306-U, (sak nr. 2011/897), sivil sak, anke over kjennelse:

A

B

(advokat Even Sveen)

mot

C

D

(advokat Dyrre Østby)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder spørsmålet om tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 første ledd kan anvendes når det fremsettes innvendinger mot tvangsfullbyrdelse av en voldgiftsdom.
- (2) A og B ("B") trakk seg i 2006 fra en avtale med fem andre personer om samdrift av melke- og kjøttproduksjon. Uenighet om det økonomiske oppgjøret førte til at det ble nedsatt et voldgiftsutvalg, som i voldgiftsavgjørelse av 3. oktober 2007 blant annet fastsatte:

"Etter beste skjønn og vurderinger finner vi at C og D betaler til A og B kr 1.350.000 ... som et endelig oppgjør innen 01.12.07. Ved forsinket betaling betales 10 % morarente.

A og B stiller til rådighet pant overfor C og D for samme beløp i sin eiendom X, gnr. --, bnr. --, -- og -- fram til 01.08.15 ... ."
- (3) C og D ("D") tok ut søksmål mot B med påstand om at voldgiftsavgjørelsen var ugyldig. De vant frem i tingretten, men tapte i lagmannsretten. Deres anke til Høyesterett ble 18. juni 2009 (HR-2009-1267-U) ikke tillatt fremmet.
- (4) Med voldgiftsavgjørelsen som tvangsgrunnlag fremsatte B 4. januar 2010 begjæring om utlegg overfor D. Namsmannen i Y avholdt utleggsforretning 6. og 7. april 2010. D påklaget utleggsforretningen til Nedre Romerike tingrett, som 5. november 2010 avsa kjennelse med slik slutning:

"1. Klagen tas ikke til følge.

2. C og D plikter å betale til A og B 8 000 – åttetusen – kroner i sakskostnader.”

- (5) D anket tingrettens kjennelse til Eidsivating lagmannsrett, som 5. april 2011 avsa kjennelse med slik slutning:

”1. Utleggsbegjæringen 4. januar 2010 tas ikke til følge.

2. Partene bærer sine egne omkostninger for tingrett og lagmannsrett.”

- (6) Lagmannsretten fant – i motsetning til tingretten – at voldgiftsavgjørelsen var tvetydig og uklar og derfor ikke kunne fullbyrdes, jf. tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 første ledd bokstav b.
- (7) B har anket over lagmannsrettens kjennelse til Høyesterett. Det er i det vesentlige gjort gjeldende:
- (8) Lagmannsretten har feilaktig lagt til grunn at tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 første ledd bokstav b kan anvendes, og har tolket § 4-2 fjerde ledd – som viser til voldgiftsloven – uriktig. Det fremgår av forarbeidene at voldgiftsloven kapittel 10 uttømmende regulerer hvilke innsigelser som kan gjøres gjeldende. Det foreligger ikke slike grunner til å nekte fullbyrdelse som angitt i voldgiftsloven § 46, og lagmannsrettens avgjørelse er dermed ikke korrekt.
- (9) Lagmannsretten har trukket spørsmålet om Bs pantstillelse inn i vurderingen av om pengekravet kan fullbyrdes. Dette er ikke riktig lovtolkning. Begrunnelsen er i tillegg uklar.
- (10) Det er nedlagt slik påstand:

**”Prinsipalt:
Utleggsbegjæringen av 4. januar 2010 tas til følge.**

**Subsidiært:
Lagmannsrettens kjennelse oppheves.**

**Prinsipalt og subsidiært:
D og C tilpliktes å betale sakens omkostninger for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.”**

- (11) *Ankemospartene* har i det vesentligste gjort gjeldende:
- (12) Lagmannsretten har tolket tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 første ledd bokstav b korrekt og er kommet til at det kan fremmes innsigelser mot tvangsgrunnlaget. De forhold lagmannsretten har vektlagt ved den konkrete tolkningen av voldgiftsavgjørelsen, gir også uttrykk for riktig lovforståelse.
- (13) Lagmannsrettens kjennelse er ikke mangelfullt begrunnet, og det foreligger ikke andre saksbehandlingsfeil som medfører at lagmannsrettens avgjørelse må oppheves.
- (14) Det er nedlagt slik påstand:
- ”1. Anken forkastes.**
- 2. A og B pålegges, én for begge og begge for én, å erstatte C og D sakens kostnader for Høyesterett.”**
- (15) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker at saken gjelder en videre anke. Utvalgets kompetanse er

derfor begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling og lovtolkning, jf. tvangsloven § 2-12 og tvisteloven § 30-6.

- (16) Det er uomtvistet at den foreliggende voldgiftsavgjørelsen i utgangspunktet er å anse som et alminnelig tvangsgrunnlag, jf. tvangsloven § 4-1 andre ledd bokstav d. Men etter § 4-2 første ledd bokstav b kan det under tvangsfullbyrdelse av et alminnelig tvangsgrunnlag fremsettes innvendinger på bakgrunn av at ”grunnlaget er tvetydig eller selvmotsigende, eller at det for øvrig på grunn av sitt innhold ikke kan fullbyrdes”. Lagmannsretten anvendte denne bestemmelsen på bakgrunn av de to avsnittene i voldgiftsavgjørelsen som er sitert foran. Etter lagmannsrettens syn var det ikke avgjørende at § 4-2 fjerde ledd fastslår at for ”innvendinger mot et krav som er fastslått i voldgiftsdom, gjelder voldgiftsloven kapittel 10”, som ikke har noen regel om tvetydighet eller uklarhet. Om tolkningsspørsmålet uttalte lagmannsretten:

”Tvangsloven § 4-2 første ledd bokstav b gjelder, til tross for den eksplisitte henvisningen i tvangsloven § 4-2 fjerde ledd til voldgiftsloven kapittel 10, også når tvangsgrunnlaget er en voldgiftsavgjørelse. Det framgår av Ot.prp. nr. 27 (2003-04) side 115 at voldgiftsloven kapittel 10 er ment å skulle gi en uttømmende regulering av ”hvilke innsigelser som kan gjøres mot anerkjennelse og fullbyrdelse av voldgiftsdom”. Det framgår imidlertid av Falkanger m.fl.: Tvangsfullbyrdelsesloven, 4. utg, side 191, at det til tross for denne uttalelse er grunn til å behandle innvendinger som nevnt i § 4-2 første ledd bokstav b dersom slike blir satt fram under tvangsfullbyrdelsen. Lagmannsretten legger det til grunn.

Det er for øvrig slik at namsmyndighetene også uten § 4-2 første ledd bokstav b ville hatt plikt til å se nærmere på det tvangsgrunnlag som begjæringen om tvangsfullbyrdelse støtter seg på, for å kontrollere at tvangsgrunnlaget er av en slik karakter at kravet kan fullbyrdes, jf. § 5-4.”

- (17) Tvangsfullbyrdelsesloven § 5-4, som lagmannsretten viste til, fastslår at namsmannen skal foreta en foreløpig prøving av en fremsatt begjæring, både av om prosessforutsetningene er tilstede og om tvangsgrunnlaget er i orden. Bestemmelsen står i kapittel 5, som har overskriften ”Alminnelige regler om behandlingen av saker for namsmannen”.
- (18) Tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 fikk sin nåværende utforming i forbindelse med vedtakelsen av voldgiftsloven 14. mai 2004. Voldgiftsloven kapittel 10 har regler om anerkjennelse og fullbyrdelse av voldgiftsdommer. Ifølge § 45 første ledd skal en voldgiftsdom kunne fullbyrdes etter §§ 45 og 46, uavhengig av hvilket land den er avsagt i. Etter § 45 tredje ledd skjer fullbyrdelsen ”etter reglene i tvangsfullbyrdelsesloven” så langt annet ikke følger av kapittel 10. Denne formuleringen tar sikte på reglene om ”fremgangsmåten”, jf. NOU 2001: 33 Voldgift side 116.
- (19) Ordlyden i tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 fjerde ledd og voldgiftsloven § 45 taler for at voldgiftsloven kapittel 10 uttømmende regulerer hvilke innsigelser som kan gjøres gjeldende når tvangsgrunnlaget er en voldgiftsavgjørelse. Forarbeidene trekker i samme retning. I NOU 2001: 33, side 79, uttales det blant annet:

”For norske voldgiftsavgjørelser reguleres hvilke innsigelser som kan gjøres gjeldende, tilsynelatende både i tvistemålsloven § 470 og i tvangsfullbyrdelsesloven § 4-2 første ledd (b). Forholdet mellom disse reglene er ikke helt opplagt. Som lex specialis for tvangsfullbyrdelse, og som den nyeste loven, kunne det være naturlig at § 4-2 første ledd (b) gikk foran tvistemålsloven § 470. På den annen side kan det hevdes at § 470 er den spesielle bestemmelsen som dermed skal gå foran, når det gjelder voldgift. Heller ikke litteraturen gir noe entydig svar. Schei side 1190 forutsetter at det er tvistemålsloven § 470 som regulerer adgangen til å bruke feil ved voldgiftsdommen som innsigelse ved tvangsfullbyrdelse. I Falkanger, Flock og Waaler,

Tvangsfullbyrdelsesloven med kommentarer, 2. utgave, ser spørsmålet ikke ut til å være berørt. ...

Det bør klargjøres i tvangsfullbyrdelsesloven at reglene i § 4-2 står tilbake for reglene i voldgiftsloven. Som påpekt i 8.11 ovenfor, bør reglene om hvilke innsigelser som kan fremføres mot anerkjennelse og tvangsfullbyrdelse av en voldgiftsdom, utformes på samme måte som ugyldighetsgrunnene. Denne parallelliteten ivaretas enklest ved at reglene om anerkjennelse og fullbyrdelse også tas inn i voldgiftsloven.”

- (20) Justisdepartementet gav uttrykk for samme syn i Ot.prp. nr. 27 (2003-2004) om lov om voldgift. I de alminnelige motivene heter det på side 78:

”Departementet slutter seg også til utvalgets forslag om å endre tvangsfullbyrdelsesloven § 4–2 slik at det går klart frem at reglene i § 4–2 står tilbake for reglene i voldgiftsloven om hvilke innsigelser som kan gjøres gjeldende mot fullbyrding.”

- (21) Dette følger også av de spesielle motivene til § 4-2, jf. side 115:

”Nytt fjerde ledd i § 4–2 gjør det klart at voldgiftsloven kapittel 10 uttømmende regulerer hvilke innsigelser som kan gjøres gjeldende mot anerkjennelse og fullbyrding av voldgiftsdom. Innsigelsesgrunnene i § 4–2 for øvrig kan ikke gjøres gjeldende mot en voldgiftsdom.”

- (22) Voldgiftsloven § 46 inneholder en nærmere oppregning av hvilke forhold som er til hinder for anerkjennelse og fullbyrding av en voldgiftsavgjørelse. I proposisjonen uttales det om denne bestemmelsen på side 113:

”Første og annet ledd inneholder en uttømmende oppregning av de forhold som kan være til hinder for anerkjennelse og fullbyrding. Forhold som opplistet i første ledd må, i likhet med § 43 første ledd, påberopes av en part, mens domstolen av eget tiltak skal ta stilling til forholdene i annet ledd. Dersom det ikke foreligger slike forhold som nevnt i første og annet ledd, skal voldgiftsdommen anerkjennes og fullbyrdes. Bestemmelsen svarer i det vesentlige til § 43, og det vises til merknadene til denne bestemmelsen. ...”

- (23) Voldgiftsloven § 46 har ingen regel om at tvetydighet eller selvmotsigelse i en voldgiftsdom hindrer tvangsfullbyrdelse. Heller ikke ugyldighetsgrunnene § 43 omhandler en slik situasjon. Under lovarbeidet ble det ansett som viktig å oppnå samsvar mellom de to regelsettene, jf. NOU 2001: 33 side 76 til 79. Det var et siktemål å begrense adgangen til en etterfølgende, kanskje langvarig, prosess for de alminnelige domstoler. Loven ble ellers utformet etter mønster av New York-konvensjonen 10. juni 1958 om anerkjennelse og fullbyrdelse av voldgiftsavgjørelser og UNCITRALs modellov for internasjonal voldgift av 1985, jf. blant annet Ot.prp. nr. 27 (2003-2004) side 23-27. Ingen av disse to regelsettene har regler om at tvetydighet og uklarhet er til hinder for fullbyrdelse.

- (24) Det var et bevisst valg under lovforberedelsen at voldgiftsloven skulle gjelde generelt, blant annet også for ad hoc voldgift i forbrukerforhold mellom private og små forretningsforhold, jf. proposisjonen side 23-24. Departementet var videre klar over at det kunne oppstå uklarhet under tvangsfullbyrdelsen og uttalte om dette på side 70:

”Departementet har i likhet med utvalget kommet til at voldgiftsretten ikke bør ha adgang til å gi en uttalelse om dommen etter at den avsagt. Riktignok kan en part ha behov for å få avklart hvordan dommen skal forstås, og særlig aktuelt er dette hvis det har betydning ved tvangsfullbyrdelse av dommen. Som utvalget påpeker, vil imidlertid eventuelle uklarheter eller tvetydigheter som kan ha betydning for

tvangsfullbyrdingen, kunne rettes innenfor forslagetts øvrige bestemmelser om retting og tilleggdom. Hensynet til forutberegnelighet og effektivitet taler mot en adgang til å begjære tolkningsuttalelser fra voldgiftsretten.”

- (25) Etter dette er ankeutvalgets konklusjon at voldgiftsloven kapittel 10 uttømmende regulerer adgangen til å fremsette innvendinger mot en voldgiftsavgjørelse under tvangsfullbyrdelsen. Ds innsigelse mot voldgiftsavtalen må derfor vurderes etter voldgiftsloven § 46 om forhold som er til hinder for fullbyrdelse. Siden lagmannsretten ikke har anvendt denne bestemmelsen, blir kjennelsen å oppheve på grunn av uriktig lovtolkning.
- (26) Avgjørelsen om sakskostnader utsettes etter tvisteloven § 20-8 tredje ledd.
- (27) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens kjennelse oppheves.
2. Avgjørelsen av spørsmålet om sakskostnader utsettes.

Arnfinn Bårdsen
(sign.)

Ingse Stabel
(sign.)

Erik Møse
(sign.)

Riktig utskrift: